

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Medji 2024

IT-TMIEN SENA **L-ETIKA** **IL-ĦIN: Siegħa**

L-Isem: _____ Il-Klassi: _____

- 1. Aqra x-xenarji li ġejjin u aghżel jekk l-azzjoni deskritta hijiex azzjoni abitwali jew riflessiva. Ikteb 'Abitwali' jew 'Riflessiva' fl-ewwel kolonna.** (10 marki)

Abitwali jew Riflessiva	Xenarji
	a. Lisa dejjem issellem lill-ġirien tagħha bi tbissima u tawguralhom l-għodwa t-tajba kull meta tarahom filgħodu.
	b. Greg jixtieq jiekol b'mod li jappoġġja lill-bdiewa u li jkun aktar sostenibbli. Għalhekk fittex xi informazzjoni u ddecieda li jagħmel xi bidliet f'dak li jiekol.
	c. Wara l-pranzu, Michael dejjem jieħu l-kelb tiegħu mixja madwar il-lokal.
	d. Ahmed ta donazzjoni lil organizzazzjoni tal-karità għall-ewwel darba wara li ħabib spjegalu l-impatt pożittiv li jista' jkollha fuq il-ħajja tan-nies.
	e. Wara li tispicča l-homework, Emilia tqatta' xi ħin biex tara dak li sabet l-aktar diffiċli u kif tista' ttejjeb hidmietha.

- 2. Aqra x-xenarji li ġejjin u wieġeb il-mistoqsijiet dwar il-motivi u l-konsegwenzi tal-azzjonijiet deskritti.** (12-il marka)

Xenarju A:

John verament jimpurtah mill-ambjent u mill-komunità. Għalhekk organizza grupp ta' voluntiera u qatta' għodwa shiħa jnaddaf ġnien pubbliku li kien mimli skart.

- i. Xi mmotiva lil John biex inaddaf il-ġnien pubbliku? (marka)

- ii. X'tista' tkun konsegwenza pożittiva tal-azzjonijiet ta' John fuq il-komunità? (2 marki)

Xenarju B:

Mark xerred għajdut li jwegġa' dwar sieħba tal-klassi, Lisa, għax għer għall-marki tajbin li gabet fl-eżami.

- i. X'qanqal lil Mark biex ixerred l-għajdut fuq Lisa? (marka)

- ii. Ikteb konsegwenza negattiva tal-azzjoni ta' Mark. (2 marki)

Xenarju C:

Sara rat lil seħbitha tal-klassi, Amy, bilqiegħda waħedha u mdejqa waqt l-ikel. Sara poġġiet hdejn Amy u ppruvat titkellem magħha.

- i. X'kien l-iskop ta' Sara biex toqgħod m'Amy? (2 marki)

- ii. X'tista' tkun konsegwenza tal-azzjoni ta' Sara kemm għal Sara kif ukoll għal Amy? (4 marki)

Għal Sarah:

Għal Amy:

3. Aqra l-istorja u wieġeb il-mistoqsijiet t'hawn taht.

(20 marka)

Lezzjoni ta' Hbiberija u Fidi

Tlett iħbieb ta' 13-il sena, Miriam, Ahmed, u David, ingħaqdu għal proġett tal-iskola. Malajr skoprew li kienu jhaddnu reliġjonijiet differenti: Miriam kienet Kristjana, Ahmed Musulman, u David Lhudi. Huma u jaħdmu fuq il-proġett tagħhom, tkellmu dwar kif il-kulturi morali tagħhom huma ffurmati mir-reliġjonijiet rispettivi tagħhom.

Din hija immaġini liċenzjata CC

Miriam, Kristjana ta' qalb tajba, tkellmet dwar kif il-familja tagħha kienet tmur il-knisja kull nhar ta' Hadd u kif kienu jsegwu t-tagħlim ta' Ġesù. Hija kienet temmen fil-valuri tal-imħabba, il-maħfra u l-karità.

Ahmed, li kien Musulman, qasam magħhom kif il-familja tiegħu kienet tosserva t-talb ta' kuljum u s-sawm matul ir-Ramadan. Tkellem ukoll dwar meta l-familja tiegħu żaret Mekka.

David, il-ħabib Lhudi, tkellem dwar iċ-ċelebrazzjoni tas-Sibt (Shabbat) kull nhar ta' Ġimgħa filgħaxija u kif kienu jsegwu l-Għaxar Kmandamenti. Huwa enfasizza l-valuri tal-komunità, tal-gustizzja, u tat-tfixxija tal-għarfien.

Huma u jaħdmu fuq il-proġett, indunaw li kienu qed jiksbu għarfien dwar kif il-fidi u l-kultura jinfluwenzaw il-moralità u l-valuri tal-bniedem.

- a. Għaliex l-Insara tipikament imorru l-knisja nhar il-Hadd? (2 marki)

- b. Liema valuri morali fi hdan il-Kristjaneżmu ssemme minn Miriam? (2 marki)

- c. Fl-Iżlam, it-talb ta' kuljum u s-sawm matul ir-Ramadan huma tnejn mill-Ħames Pilastri. Tista' ssemmi t-**tliet** Pilastri l-oħra tal-Iżlam? (3 marki)

i. _____

ii. _____

iii. _____

- d. X'jissejjaħ il-post sagru fejn il-Lhud jingabru biex iqimu u jitolbu? X'jissejjaħ il-mexxej spiritwali tagħhom? (4 marki)

- e. Spjega fil-qosor x'inhuma l-Għaxar Kmandamenti fil-kuntest tal-Ġudaizmu. (2 marki)

- f. Identifika **tliet** karatteristiċi komuni bejn il-Kristjaneżmu, l-Iżlam u l-Ġudaizmu. (3 marki)

i. _____

ii. _____

iii. _____

- g. Aħseb dwar kif ir-religjonijiet ta' dawn it-tlett iħbieb sawru l-kultura morali tagħhom. Għaliex huwa importanti li tifhem u tirrispetta d-differenzi tar-religjonijiet tagħhom? (4 marki)

4. Aqra l-istorja u wieġeb il-mistoqsijiet t'hawn taht.

(28 marka)

Ir-Rakkont taż-Żewġ Villagġi

F'art imbiegħda, kien hemm żewġ irħula ġirien, Harmonyville u Discordia. Dawn l-irħula ma setgħux ikunu aktar differenti fejn jidhlu t-twemmin, il-prattiċi, u l-istil ta' ħajja tagħhom.

F'Harmonyville, ir-raħħala laqgħu d-diversità. Nies minn diversi sfondi, reliġjonijiet u kulturi kienu jgħixu flimkien b'mod paċifiku. Kienu jiċċelebraw il-festi ta' xulxin, tgħallmu minn xulxin, u qasmu t-tradizzjonijiet uniċi tagħhom.

Ir-raħħala hawn kienu jemmnu fil-qawwa tat-tolleranza, il-fehim, u l-aċċettazzjoni. Huma għarfu li d-diversità tejbet ħajjithom u għamlet il-komunità tagħhom aktar b'saħħitha.

Fuq in-naħa l-oħra, Discordia kienet pjuttost l-oppost. Ir-raħħala żammew b'mod qawwi mat-tradizzjonijiet tagħhom u ma fdaw lil hadd li kien differenti. Kienu jemmnu li t-triq tagħhom kienet l-unika triq it-tajba u ma kienx jogħġobhom min ma jsegwix it-twemmin tagħhom. F'Discordia, ir-raħħala kienu jaħsbu li billi jżommu t-tradizzjonijiet tagħhom stess u jeskludu nies differenti, huma jkunu qed jipproteġu l-istil ta' ħajja tagħhom. Madankollu, dan wassal għal kunflitti, nuqqas ta' ftehim, u sens generali ta' skumdità.

Kien hemm pont mistiku li jgħaqqad iż-żewġ irħula, iżda rari kien jintuza. Ġurnata waħda, tfajla kurjuża minn Harmonyville, jisimha Maya, iddeċidiet li hi nnifisha tmur Discordia. Hekk kif daħlet f'Discordia, in-nies għall-bidu ma kinux ċerti dwarha, iżda t-tbissima u l-ġesti ġentili ta' Maya gegħluhom iħossuhom aħjar.

- a. Liema minn dawn li ġejjin jiddeskrivi l-aħjar id-diversità f'soċjetà multikulturali? **Aqta' linja** taht it-tweġiba t-tajba. (2 marki)
- i. Li jkollok reliġjon waħda biss.
 - ii. Li jkollok nies minn diversi sfondi, reliġjonijiet u kulturi.
 - iii. Li tkun l-istess bħal kulhadd.

Din hija immaġni liċenzjata CC

- b. Agħti t-tifsira ta' tolleranza fi kliemk. (2 marki)

- c. Tista' ssemmi vantaġġ **wieħed** li tgħix f'soċjetà multikulturali? (3 marki)

- d. Għaliex it-tolleranza hija importanti f'soċjetà multikulturali? (3 marki)

- e. Xi nies isibuha ta' sfida li jkunu tolleranti f'soċjetà multikulturali. Iddiskuti eżempju ta' sitwazzjoni fejn it-tolleranza tista' tkun diffiċli biex tipprattikaha l-iskola. (6 marki)

- f. F'pajjiżi bħal Discordia fejn l-intolleranza hija dominanti, jista' jkun hemm diversi konsegwenzi negattivi. Ikteb **żewġ** eżempji ta' kif l-intolleranza tista' tkun evidenti f'pajjiżi bħal dawn. (6 marki)

i.

ii.

g. Hemm limitu għat-tolleranza? Għaliex iva jew għaliex le? (6 marki)

5. Ikteb madwar 120 kelma fuq dan li ġej. (30 marka)

Immaġina li qed tikteb post għall-blog tal-iskola tiegħek bit-titlu 'Mill-Vizzju għall-Ħsara: Nifhmu d-Dipendenza u l-Qawwa tal-Awto-Kontroll'.

Spjega kif drawwiet ħżiena jistgħu jsiru vizzji, u jikkawżaw ħsara lin-nies. Iddiskuti l-konsegwenzi tagħhom fuq il-persuna nnifisha u fuq dawk ta' madwarha.

Iddiskuti kif l-awto-kontroll huwa importanti biex jiġu evitati l-vizzji u d-dipendenzi.

[illegible]

[illegible]

TMIEM IL-KARTA